

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/46350>

Please be advised that this information was generated on 2021-06-14 and may be subject to change.

Twée maten

Door Leon Wecke

Er wordt in de wereld, zegt men, veelvuldig met twee maten gemeten. Overigens moet daaraan worden toegevoegd, ook met drie of meer maten, alhoewel in bepaalde gevallen met één maat. Maar dat betreft dan veelal de maat die men bij zichzelf meet. Het zelfbeeld van individuen, groepen, volkeren, staten en regeringen staat er borg voor dat het oordeel over jezelf zonder uitzondering goed uitvalt. Zelfbeelden hebben als belangrijkste karakteristiek dat ze de eigen capaciteiten overschatten en die van de ander onderschatten. Jaren geleden gaf een opiniepeiling aan dat Nederlanders de Belgen in volgorde van belangrikheid, genotziek, vrolijk, frivol en lui achten en wij onszelf, ook in volgorde van belangrikheid, als ijverig, betrouwbaar, energiek en nauwgezet omschreven. Natuurlijk is dat beeld inmiddels wel wat bijgesteld. Maar het neemt niet weg dat voor de eigen club, de bevriende club, de concurrent en de vijand al bij voorbaat uiteenlopende maten gereserveerd zijn.

Soms kan het oordeel over de eigen capaciteiten en handelswijze zodanig zijn dat men het kwaad, dat men ook aanricht, ongezien blijft. Men vrage het na bij alle oorlogvoerenden of het nu Bush dan wel Blair betreft of in het verleden de geallieerden met hun bombardementen op Dresden, Hirosjima en Nagasaki. Protagoras stelde al dat de mens de maat van alle dingen is. Met andere woorden dat de maat een subjectieve aangelegenheid is: het ligt er maar aan wie je naar de inhoud van de maat vraagt. Wat voor de één een schurkenstaat is, is voor ander het beloofde land. De wederzijdse oordelen zijn dan ook navenant. Democratie betekent voor de één optimale sociale rechtvaardigheid en politieke participatie van het gehele volk, en voor de ander slechts een legitimatie om met geweld de eigen belangen op andermans grondgebied na te streven.

Natuurlijk zijn er, of beter blijken er, en nog beter schijnen er, wél universele voor een ieder gelijke maten in de wereldwinkel aanwezig te zijn. Mensenrechten bijvoorbeeld, maar als de toepassing ervan verschillend blijft is het voorsnóg een objectieve maat, die per definitie subjectief wordt ingekleurd en toegepast. De gehanteerde maat, of de kleermakers nu individuen betreffen of regeringen, wordt geconditioneerd door plaats en tijd. Democratie in het pre-Bushtijdperk in de VS was in mindere mate een legitimatie-instrument dan in het Bushtijdperk bleek, toen het, na het echech met de massavernietigingswapens, de hoofdrol in de legitimatie van de Derde Golfoorlog kreeg toebedeeld. Maatgevend voor het hanteren van maten in de internationale betrekkingen is het nationaal belang, althans dat wat daarvoor wordt aangezien. Zo hanteerde onze regering een indertijd al sterk verouderde maat voor het afwegen van de dekolonisatie van ons Indië. En zien we heden ten dage enerzijds een Amerikaanse regering die de illegale atoombombeslitzer India, als niet-partij in het Non Proliferatieverdrag, bijstand in civiele nucleaire technologie toezegt, waar zoals bekend militaire en civiele technologie niet strikt te scheiden zijn. Anderzijds wordt Iran, wel partij in het Non Proliferatieverdrag, op het zelfde moment aan de schandpaal genageld wegens verondersteld streven naar een atoomwapen, iets wat na ontvangst van het predikaat 'schurkenstaat', overigens een plausibele en ook begrijpelijke veronderstelling is. Democratie wordt terecht als een belangrijke waarde gepresenteerd door tal van regeringen, hoewel ten onrechte wordt gemeend dat algemene en vrije verkiezingen als een bewijs voor democratie gelden. Maar als het resultaat van die vrije en algemene verkiezingen bijvoorbeeld het Westen niet aanstaat, dan kan een eventueel toekomstige democratisch tot stand

gekomen Hamasregering op bestraffing rekenen en wordt een met het Westen pacterende regering als die van Karzai in Afghanistan extra beloond. En hoewel in politiek-militaire documenten van de huidige regering in Washington China als een mogelijke toekomstige bedreiging wordt gezien, is het wel een land met de status van meest bevoorrechte handelspartner. Hoge principes en het materieel belang van bepaalde groepen, die hun stempel op een regering drukken, zijn kennelijk niet al te zeer verenigbaar. In dat geval wordt de objectieve maat met behoud van haar eigen predikaat in feite een subjectieve meetlat ter bevordering van materieel eigenbelang. Maatgevend in de wereld is het meten met vele maten. Het zou de mensen, de kiezers, burgers, de media en de intellectuele elites mateloos moeten ergeren en het zou steeds weer onderwerp van een wereldwijde discussie moeten zijn. Helaas, met één maat meten is nog steeds, ook voor de zogenaamde internationale gemeenschap, een maatje te groot.